

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Ndob/12/2024
Identifikačné číslo spisu:	1118203465
Dátum vydania rozhodnutia:	03.05.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Andrea Moravčíková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1118203465.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Ivany Nemč ekovej a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu MH Manažment, a.s., Bratislava, Turbínová 3, IČO: 50 088 033, zastúpeného RUŽIČKA AND PARTNERS s.r.o., Bratislava, Výsoká 2/B, IČO: 36 863 360, proti žalovanej ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA DVORECKÝ & PARTNERI s. r. o., Bratislava, Grösslingova 50, IČO: 35 967 421, zastúpeného alveare s.r.o., Bratislava, Grösslingova 50, IČO: 51 483 254, vedenom pôvodne na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 29Cb/45/2018, aktuálne na Mestskom súde Bratislava III pod sp. zn. B1-29Cb/45/2018, o námietke zaujatosti uplatnenej proti sudkyni Krajského súdu v Bratislave - JUDr. Antónii Bednarčík, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu JUDr. Antónia Bednarčík nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1Cob/56/2023.

Odôvodnenie

1. V predloženej veci uplatnila dňa 18.4.2024 žalovaná námietku zaujatosti voči sudkyni JUDr. Antónii Bednarčík - členke senátu Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“). Skutočnosť, že členkou odvolacieho senátu je uvedená sudkyňa, sa žalovaná dozvedela dňa 18.4.2024 od svojho právneho zástupcu, pričom sporová vec bola pôvodne pridelená inému senátu odvolacieho súdu v inom zložení. Žalovaná o tejto zmene senátu a jeho členov zo strany súdu nebola osobitne informovaná.
2. Žalovaná uviedla, že má dôvodné pochybnosti o nezaujatosti uvedenej členky senátu pre pomer k strane sporu, a to k žalovanej, resp. jedinému spoločníkovi a konateľovi žalovanej, z dôvodu jej nepriateľského vzťahu k žalovanej, ktorého intenzita vyvoláva pochybnosti o jej nezaujatosti konania a rozhodovania ako sudcu v prejedávanom spore.
3. Zaujatosť videla v neodôvodnenom profesijnom útoku uvedenej sudkyne, vykonanom formou podania podnetu - sťažnosti Slovenskej advokátskej komore (ďalej aj „SAK“) voči žalovanej (jej konateľovi), ako aj v súvisiacom správaní sudkyne. Zaujatosť odôvodnila

aj znevažovaním žalovanej zo strany sudkyne na pojednávaní, keď uvedená sudkyňa v inom spore ako zákonný sudca na súde prvej inštancie (v spore sp. zn. B1-23Cb/110/2020 vedenom na Mestskom súde Bratislava III), mala „hrubým a šikanóznym spôsobom“ komunikovať s bývalým klientom žalovanej a trvať na účasti žalovanej na nariadenom pojednávaní. Tiež uvedená sudkyňa mala vystupovať voči žalovanej v uvedenom konaní zaujato až nepriateľsky a neprofesionálne, pričom následne mala podať sťažnosť na Slovenskú advokátsku komoru.

4. Záverom žalovaná zhrnula, že uvedená sudkyňa vykonala neodôvodnený profesijný útok smerujúci priamo voči osobe konateľa a jediného spoločníka žalovanej, konštatujúc, že konanie a správanie uvedenej sudkyne bolo v inom konaní voči žalovanej otvorene zaujaté až nepriateľské, vyjadrujúce nepatričný nepriateľský postoj voči osobe žalovanej.

Žalovaná má preto dôvodné pochybnosti o nezaujatosti danej členky senátu odvolacieho súdu a navrhla, aby táto bola vylúčená z prejednávania a rozhodovania v tomto spore.

5. Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave JUDr. Antónia Bednarčík, k námietke zaujatosti uviedla, že nemá žiadny pomer k sporu a k stranám, ktorý by v zmysle § 49 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) zakladal dôvod pre jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania predmetného sporu. Uviedla, že jej vzťah k žalovanej, napriek sťažnosti predloženej SAK voči žalovanej ako právnej zástupkyňi v inom konaní vedenom na súde prvej inštancie, podanej výlučne z dôvodu jej procesného postupu v tomto konkrétnom konaní vedenom na Mestskom súde Bratislava III, je neutrálny, nezaujatý a nestranný.

Sudkyňa žalovanú a jej konateľa osobne nepozná, nemá k nemu žiaden vzťah, pričom žalovaná vystupovala len ako právny zástupca v inom konaní vedenom na súde prvej inštancie.

Taktiež vylúčila negatívny, nepriateľsky vzťah k žalovanej resp. jej konateľovi, uvádzaný

jej právnym zástupcom v podanej námietke zaujatosti vo veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 1Cob/26/2023.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd nadriadený Krajskému súdu v Bratislave (§ 54 ods. 1 CSP) posudzoval opodstatnenosť námietky zaujatosti vznesenej žalovanou (§ 52 ods. 1 a 2 CSP v spojení s § 49 ods. 1 CSP), zaoberajúc sa tým, či sú dané dôvody pre vylúčenie sudkyne JUDr. Antónie Bednarčík a dospel k záveru, že v rozhodovanej veci nie sú dané relevantné dôvody pre jej vylúčenie ako členky senátu 1Cob Krajského súdu v Bratislave, ktorému bola predmetná vec pridelená na rozhodnutie o odvolaní proti medzitýmnemu rozsudku súdu prvej inštancie.

7. V prejednávanom spore žalovaná ako dôvod vylúčenia členky senátu sudkyne

JUDr. Antónie Bednarčík označila skutočnosť, že namietaná sudkyňa rozhodovala ako sudca na súde prvej inštancie, vo veci inej ako tu prejednávané, v ktorej žalovaná advokátska kancelária vystupovala ako právny zástupca jednej zo sporových strán (sporová vec sp. zn. B1-23Cb/110/2020 vedená Mestským súdom Bratislava III), pričom daná sudkyňa mala voči žalovanej vykazovať zaujatý až nepriateľský postoj.

8. Pri posudzovaní dôvodnosti tvrdení o skutočnostiach vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu je nutné vychádzať zo zákonnej prezumpcie nestrannosti sudcu a z toho, že výnimky z tejto prezumpcie stanovuje iba zákon. Sudcovia sú totiž vo všeobecnosti vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí (len vtedy alebo až vtedy), ak so zreteľom na ich pomer k sporu, k stranám sporu, k ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o ich nezaujatosti (§ 49 ods. 1 CSP).

9. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rovnako tak je zámerom predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú.

Je ňou existencia určitého právně významného vztahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci kterého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitém spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k ním, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vztahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/). Za relevantný sa pritom považuje iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia (pozri napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1Nc/1/2017 z 31. januára 2017). Najvyšší súd Slovenskej republiky zároveň zdôrazňuje, že dôvodom na vylúčenie sudcu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v procesnom postupe sudcu a v jeho rozhodovacej činnosti (§ 49 ods. 3 CSP).

10. Najvyšší súd si je zároveň vedomý aj relevantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), Ústavného súdu Slovenskej republiky a rozhodovacej praxe najvyššieho súdu o vylúčení sudcov z prejednávania a rozhodovania sporov, resp. o dôvodnosti námietok zaujatosti sudcov. Integrovanou súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) súčasne na druhej strane zahŕňa aj právo na to, aby právna vec účastníka konania nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci musí rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z prejednávania a rozhodovania, ktorý zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho prejednávania a rozhodovania.

Zámer, ktorý tu umožňuje prelomiť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmaření hrozaceho rizika, že by vo veci mohol konať a rozhodovať zaujatý - nie nestranný - sudca.

11. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru.

Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (Piersack proti Belgicku).

Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu

ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom.

Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak.

Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz

o skutočnej zaujatosti (Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu,

či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu

(Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo

môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.).

12. Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k veci, účastníkom alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne.

13. Najvyšší súd ďalej uvádza, že sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP). Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom k tomu, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezáujato a spravodlivo. Vylúčenie sudcu nemožno založiť len na domnienkach, hypotézach, či subjektívnych pocitoch strany sporu. Existencia oprávnených pochybností závisí od posúdenia konkrétnych okolností prípadu.

14. Zároveň najvyšší súd uvádza, že v zmysle čl. 144 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (viď tiež § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov) sú sudcovia pri rozhodovaní nezávislí a sú viazaní len zákonom. Ich vzájomné vzťahy a ich vzťahy k iným právnickým profesiám vykazujú vo všeobecnosti znaky profesionálnosti a kolegiality, ktoré ešte v ničom nezakladajú možnosť vzniku pochybností o ich nezáujatosti alebo neobjektívnosti. Dôvodom pre vylúčenie sudcu nemôže byť bez ďalšieho okolnosť, že sudca predložil sťažnosť advokátskej komore ohľadom preskúmania postupu - konania žalovanej advokátskej kancelárie ako právneho zástupcu v inom súdnom konaní vedenom na súde prvej inštancie.

15. V danej veci išlo o postup sudkyne pri vedení sporu v konaní pred súdom prvej inštancie, pričom jej postup nebol vyhodnotený žiadnou vyššou inštanciou ako postup nezákonný alebo arbitrárny, tieto úvahy sú len domnienkou žalovanej, vychádzajúcou z vyhodnotenia danej sťažnosti Slovenskou advokátskou komorou, ktorej revízná komisia dňa 14.03.2023 rozhodla o odložení tejto sťažnosti ako nedôvodnej.

16. Najvyšší súd tu vo vzťahu k žalovanou formulovaným domnienkam o konaní sudkyne ako nadmieru šikanóznom a nepriateľskom podotýka, že pokiaľ konajúci sudca vzhľadom na priebeh pred ním vedeného sporu na niektorej strane sporu konanie, ktoré sa podľa jeho úvahy vymyká štandardnému a profesionálnemu postupu advokáta v konaní, má právo a za istých okolností dokonca aj povinnosť upozorniť na nežiadúce konanie príslušnú stavovskú organizáciu (navyše, nie každá situácia bude napokon hodnotená ako relevantná pre prípadný postih).

To, že sudca tak konal, nemôže v konečnom dôsledku spôsobiť, že toto bude slúžiť ako dôvod pre postup, ktorým bude môcť následne byť takýmto advokátom na základe námietky zaujatosti vylúčený z prejednávania sporov vo všetkých konaniach, kde tento bude vystupovať ako advokát alebo samotná strana. Ide o štandardný postup, pričom aj strany sporu využívajú zákonné nástroje umožňujúce

upozorniť na situácie, ktoré samotné strany vnímajú ako situácie nepatričné konaniu sudcu, a to či už vo forme disciplinárnych návrhov alebo sťažností podľa osobitných predpisov, pričom z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že takéto návrhy nespôsobujú automatické vylúčenie sudcu z prednávania sporu. Ide o konania a postupy, kedy každý profesionál vo vzťahu k sebe musí zniesť aj istú mieru kritiky či postoja, čo samo osebe vôbec nemusí znamenať zaujatosť na strane sudcu. Profesionál (advokát) sa musí vedieť odosobniť, a tu o to viac, že v danom konaní (sp. zn. B1-23Cb/110/2020 vedenom na Mestskom súde Bratislava III) nevystupoval ako sporová strana, ale ako jej zástupca.

17. Namietaná sudkyňa vyslovene vylúčila akýkoľvek vzťah k stranám sporu a ich právnym zástupcom, danú situáciu nevníma ako neštandardnú. Až v prípade, že by takýto vzťah prerástol cez profesionálny rámec, mohla by takáto okolnosť byť dôvodom pre vylúčenie sudcu z pojednávania a rozhodovania sporu, dôkazy o takomto konaní však z obsahu predloženej komunikácie vôbec nevyplyvajú. Žalovanou formulovanú námietku zaujatosti sudkyne Krajského súdu v Bratislave tak najvyšší súd vyhodnotil ako jej subjektívne domnienky a konštatuje, že táto okolnosť bez ďalšieho nezakladá dôvod pre jej vylúčenie z pojednávania a rozhodovania sudkyne v tejto veci.

18. Z tvrdení žalovanej nebola preukázaná skutočná zaujatosť namietanej sudkyne, pričom najvyšší súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z prezumpcie nestrannosti konajúcej sudkyne, prihliadnuc aj na jej vyjadrenie k vznesenej námietke zaujatosti, z ktorého vyplýva, že nemá žiadny pomer k stranám, ich zástupcom či k veci samej a necíti sa byť zaujatá. Zároveň najvyšší súd poukazuje na to, že sudca je profesionál, spôsobilý odosobniť sa pri výkone svojej funkcie a rozhodovať nestranné. Pokiaľ nie je preukázaný opak, resp. nie sú zjavné žiadne konkrétne indície, ktoré budú opaku vážne nasvedčovať, je potrebné vychádzať z premisy o nestrannom sudcovi a neprelamovať princíp zákonného sudcu (teda neodnímať sudcovi vec pridelenú v súlade so zákonom, ani stranám neodnímať zákonného sudcu). Zo žiadnych skutočností (ani náznakov) nevyplyva, že by samotné podanie sťažnosti sudkyne predložené SAK voči žalovanému, ktorý bol právnym zástupcom sporovej strany v inom súdnom konaní na súde prvej inštancie, ovplyvnilo (pozitívne či negatívne) vzťah tejto sudkyne k žalovanej ako sporovej strane v tomto konaní, a to v miere významnej pre vylúčenie sudcu z pojednávania a rozhodovania sporu podľa § 49 ods. 1 CSP. Žalovaná žiadnym, ani len nepriamym spôsobom, nepreukázala, že by sudkyňa JUDr. Antónia Bednarčík mala nejaký pomer k stranám sporu, k ich zástupcom, prípadne k pojednávanému sporu, resp. že by na jej rozhodovaciu činnosť, a to aj v minulosti, mala vplyv nejaká tretia osoba, aby bol spor rozhodnutý určitým spôsobom, a teda dôvodnosť námietky uplatnenej žalovaným nebola preukázaná a podaná námietka voči uvedenej sudkyňi zostala len v rovine nepodloženého tvrdenia a domnienok žalovanej. V posudzovanom prípade chýba objektívny základ pre konštatovanie zaujatosti sudkyne JUDr. Antónie Bednarčík.

19. Nadriadený súd môže vylúčiť namietaného sudcu z pojednania a rozhodovania veci až vtedy, keď je evidentné, že vzťah sudcu nie je stranou len tvrdý, ale že skutočne existuje a svojou povahou a intenzitou vykazuje znaky relevantné v zmysle § 49 ods. 1 CSP. Rozhodujúca je teda existencia objektívnych skutočností, ktoré sa musia preukázať, a nie subjektívne domnienky uvedené stranou sporu.

20. S poukazom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený (§ 54 ods. 2 CSP) dospel k záveru, že okolnosti, ktoré sú v námietke zaujatosti označené ako dôvod pre vylúčenie sudkyne JUDr. Antónie Bednarčík z pojednávania a rozhodovania tohto sporu, nie sú z hľadiska ust. § 49 ods. 1 CSP právne relevantné a nezakladajú zákonný dôvod na vylúčenie uvedenej sudkyne z pojednávania a rozhodovania predmetného sporu. Z dôvodu nezistenia skutočností významných z hľadiska § 49 ods. 1 CSP, spochybňujúcich nezaujatosť sudkyne (členky senátu) rozhodujúcej vo veci vedenej na odvolacom súde pod sp. zn. 1Cob/56/2023, najvyšší súd rozhodol tak, že uvedenú sudkyňu nevylúčil

z prejednávania a rozhodovania tohto sporu.

21. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rozhodol pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.